МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхахьарча Советий Министрий Совета орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 63 (3015). Шинарди, 26 май 1964 шу. Мах 2 кап.

КПСС обкома бюрои республика Министрий Советеи

КИЙЧОНЦА НАКЪА ГІОРГДА ВАЙ ЯЛАТАШ ЧУЭЦАЧА ХАННА

1964-ЧА ШЕРА ЯЛАТАШ ЧУЭЦА КИЙЧО ЯРЕИ ЧУЭЦАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА А ЯЛАТАШ КИЙЧДАРА ХЬАКЪЕХЬА А

Гурахьа дІадайна ялташ чуэца доладала йоаар дукха ха йоацаш хьа е дуккача колхозаши совхозаши болх дика вІаштІехьа ца боаккхаш ассале леладу ялташ чуэцача техникаца, ялташ цІендеча машинашта, транспортни средствашта, складашта, ялташ доькъадеча моттигашта, таразашта, тІадоагІача наькъашта ремонт яра гІулакх тІехьадоах, хьатташ кийчъалга, ялташ чуэцачи кийчдечох хана машинаша шин сменах болх бергболаш ялташ чуэцен кхыболча агрегаташ механизаторща вІаштІехьъахара болх ассале лелабу.

Лертта къестадац ца бола ялташ чуэцаран уж почтахьалкхина дІадаларан аьттув бола шаш кхоачашдарах тайна кургдола кхы тайна дешаш а.

Цу лоархІамегІарча компанега къастта во кийчлу Шаьла, Наьсарен, Шелковски производственни управленей боахамаш «Скотооткорма» треста совхозаши. 20-гІа май хьатІакхачача хана цу управленешка ремонт яь ялаза яр кхы а шин дакъа комбайнаш, тІехьатетта жаткашта, ялт цІендеча машинашта, транспортни средствашта ремонт аьга. Ремонт яь йоацача цхьа йолча комбайнаш тІен жаткаш тІен цІи ньача эшаш йола инвентарь оттанац, бийсашка болх бергболаш электрооборудовани Іалашъяьц.

Дуккхача колхозаши совхозаши ялташ чуэцара а цуица дуоаденна кхидола балхаш дара а балха планаш оттаьыц, хІьата аштта йоацаш а хьатташ хургІола моттигаш, ялт тІадола машинаш леларгІола приемни пункташта, элеваторашта, складашта тІадоала наькъаш белгалдеш йола планаш а, ялташ цІв алараки лочкъадарахи лорадара до дезарий уйла аьц.

Ялата продуктай управлене болх ассала бу керда хьадаьна ялташ дІачуэцаргдола складоши элеваторашш кийчъара. Ремонт аьга къастта дукха тІехьадоах ялташ дІачуйдеча Гудермесски пункто, Ермоловски Артемовски элеватораша.

ХІанз а оттина а севооборота ялаша гуйран ялташ дІадара, гурахьа бІаьстан юхьан дуача ялатий фу дІаоттадара планаш. Долла хІана кийчадац ялташта хаппахьа апробаца яра. Апробаторий курсашка дешаш 42 саг хила везача метте 32 шира ваь. Цхьанкха бовхо ца оо дитад апробаторий кадраш кийчъара гІулакх Шелковскайи Наьсарени управленей дуккхача боахамаша.

Производствени управленешка, партийни комитеташа, колхозийи совхозийи партийни организацеша тІехьожаш лоаттабац ялташ чуэца кийчоеча балхашта, из болх сихбаьбац.

Комбайнашта, жаткашта, кхыча машинашта оп йола ремонт тІехьаалара бехке я техникаш ассалеи йоа ремонт еш, колхозаши совхозаши запасной оатхалашеи оборудованеи ю Іалашъеш йола «Сельхозтехника» республикански объединени моттигера цун органаша.

Ялташ чуэцарен кийчдарен балхаш вІаштІехьдоаккхача цу тайпара цІенхаштта кхоачамбоацараш да юртбоахама продукташ яхарен кийчъарен министерства, хиш декха лаьтташ лоладарен хин боахамен министерства, «Скотооткорма» треста оргІонгахьара организаторски болх вола хилар бахьан долаш а.

Кхы цІаьхка дувайта йиш ю ялташ чуэцара ю кийчо яр а болх вІаштІехьа ца боаккхаш чуэцар а бахьан долаш дукха ялташ доадаьча, ялташ кийдара план кхоачаш ца ьыч, юкъарча хьайбай боахама концентрированни дойкъараш довлаш дисача дуккхача боахамаша дІадахача шера дай гІалаташ.

Партийни, юртбоахама органи, профсоюзни, комсомольски организацей, колхозийи совхозийи кулгалхой лоархІамегІара деккар де ялташ хаппадьай дикен чуэцар, пачхьалкхена ялт дІадалара тІайна социалистически деккараш тешаме кхоачашдар.

Юртарча хІара къахьегамхочо чІоагІа дагавлаба деза, керттердар лакха хьунахъи алебарх даьлла ца Іец, из доа а ца деш шиі хаппахьа чуэцарах а доалаш хилар.

КПСС обкома бюрои республика Министрий Советои юртбоахама продукташ яхарен кийчъарен министерство, хиш декха лаьтташ лоладарен хин боахамен министерство, «Сельхозтехника» республикански объединени, «Скотооткорма» трест, «Грозвино» объединени, опытни юртбоахама станци, производственни управленеш, парткомаш, совхозий директораш, колхозий правленей председателаш деккарийла баьб ялташ чуэцара кийчо йиза ю яккара де дезар де, цу гІулакха хІара боахаме ялташ чуэцара балха планаш оттаеи чІоагІъеи, ялташ чуэцара балхаш доладала 10 денна вІеагагІа йоалаш ха йисача хана уж хІара бригадага, звенога, агрегатага кийчаьйта, ялташ хьаккари арда-ри къастта а доаш чуэцар дукха дукха комбайнаш жаткаш цхьана йолаш болх беш цар тІа белгалдаьккха ялташ эггара лоацагІча хенашка а доа ца деш а чуйиланийдаьн даргдолаш вІаштІехьбаккха беза болх. Ялташ чуэцара чакхдаха лаьрхІа гІулакхаш, республикански юртбоахама органаша дакъа лоацаш, производствени управленей советашка дуаца деза.

10-ча июнал тІехьа ца йоалайташ ремонт яь яха еза еррига ялташ чуэцара эша машинаш, ремонт дикагІа яра къастта теркам тІа а бехийташ, мел эша кийчде деза Іодашка ялт чуэцара эша гІирсаш, мушийн тІехьатувеаш яь волопушаш, токкараш теккаргаш, аьл парххаш хьалтеларгаш, ялт тІадувттаргаш, ялташ цІенду машинаш, таразаш. Бобова жаткаш кийчъе а хьаькхари аьрдари къаьста а долаш горох чуэцара мел эша йол хьокха машинаш хилийта а еза. Яьнна цІи йолара мел эшача хІамашеи бийсашка болх бара эшача электрически сердалонцеи Іалашъяь хила еза ялташ чуэцаргдола еррига агрегаташ.

ХІара колхозан совхозан ялташ чуэцача агрегаташ шин сменах болх бергболаш механизатораш гІулакх ду персонали хилийтанза а хІара машинага денен бийсанен юкъера лаьрхІача болх дукхагІа байтаргбола гІулакх вІаштІехьлаьаккхаза а даргдац. Механизаторашта къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегара хьалаша даргдоаца хьалаш хьалххагІо а вІаштехьдаха деза.

Ялташ чуэца доладалалехьа автомашинашца дІа-юкъа ккувла еррига ремонтни мастерскеш кийчъе, бригадашка, отделенешка ремонтни участкаш вІашагІйоккха, хІьата аштта ялташ чувиаш йолча агрегаташта уж болх беш йолаадча хана техникески новкъостал деля Іалашдара хкалаза эргйоацача оатхалийи ремонтни материалийи запасаш хилийта а еза.

Ялташ чуэца доладала вІарал дукхагІа йоалаш хи йисача хана хІара колхозен совхозен ялташ чуэцара кийчо мишта яь хьажа а гучадаьйна кхоачамбоацараш дІадахара де дезар де а деза.

Ялташ шичахьа а квач дапи зе а доаккийча кхашкара ялташ кхачарга хьежаш ца а дагІаш, кхьач-кхаьчачара ялташ чуишита вІаштІехьдаккха а деза. Ялташ чуэца доладоль 3—5 ди йиаш Іалашца деза массадолча кхашкара гурахьа дийна ялташ бистошцараи юкъо гІоала аьвъаш доахаши хьокхигга.

Ялташ чуэца доладеннача хьалхарча деношка а деза вІаштІехьдаккха деза пачхьалкхена ялт дІателага, хІара колхозан совхозан ялташ дІателача хІара денна дакъа лоацилга Іалаш а дaь — ялт кийдара тІайна хиппа деккараш цар кхоачашдалехьа.

Ялташ чуэца доладеннача хьалхарча деношка а деза чІоагІа тІахьожам оттабе беза ялташ чуйра балхаш дика хилийтара. Ялташ чуйца дамина кхеш дуста а дусташ кІара денна хьайде а ялт чуйцачул тІехьагІа дІакхухьачеи складашка из лоаттадечеи хена из доаргдола дерриг наьъкаш дІакъоала а деза. Комбайнаш тІара ялтиш хьатташка а ялташ дІачуийдеча пункташка а дІа ма кхухьийталда оттамьча формашка хьежжа доача папладнеех мара. Ялт комбайна чура доагІашехьа почтахьалкхена дІалуага Іалоацде, хьатташ тар ма лу кІезигагІа хилийта еза, хІара кердараш ма йоккхийла къастта шиі тайпара хьал оттача мара а производствени управлене начальникагара мукъа боацаш а.

КПСС обкома бюрои республика Министрий Советои юртбоахама продукташ яхарен кийчъарен министерство, хиш декха лаьтташ лоладарен хин боахамен министерство, «Скотооткорма» трест, опытни юртбоахама станци, «Грозвино» объединени, производственни управленеш, колхозийи совхозийи кулгалхой деккарийлабаьб ялташ чуэца доладалалехьа гурахьи бІаьстан юхьен юача культурай фу дІаоттадара план чІоагІъе, ца тоъаш дола фу лоаргдола гІулакхаш белгалде, дІадайна ялташ сортех къоастадеш апробаци е, дикагІа районированни сортех дола ялташ, ялташ боборовни кхьбоачеи культураш шоай хаппахь чуэшилгех ялташ кийдара план мичча бесса але а хІара колхозен совхозен 1965 шера чубахьаргбоача дьукъорама лаьрхІа цу культурай фу бийзача боарама дІаоттаделган Іалашде. Ялташ чуэцарие ихьайа хІара боахаме фу дІадуича кондицега кхоачадолла, контрольно-фун лабораторешка цун дикал тохкийла, дІаде дІаоттадаь фу актаех кладовщикашка дІалуйда.

Республикански ялата продуктай управлени деккарийла а 15 июль тІаккхачалехьа элеватораш, складаш, ялташ довъаду моттигаш, ялташ цІенду машинаш, таразаш, хІьата аштта тІадоагІа наькъаш а ремонт яьн кийчдоьн даха, беррига элеваторно-складской боахам ялташ чуэца доладалалехьа молхаш теха а цІендаь а баккха. Цхьатарра ялташ чуэца доладеннача хана ялташ дІачуйдеча пункташа дийнахьа а бус а болх белга вІаштІехьдаккхалда, тІара ялт Іодоассадеча хана транспорт гоа ма йойла.

Республикански «Сельхозтехника» объединени моттигера цун органашш деккарийла я запасной оатхалашца, ремонтни материалашца колхозаши совхозаши Іалашъяра дийна даргдоацар де, ремонт елга нийса а дика а вІаштІехьдаккхара хьалхара инженерно-технически кадрай лоархІами бокхтоахами лакхбе, укх гаргтарча деношка хІара боахамо ялташ чуэца еррига техника йизза кийчъяь боаккхалга вІаштІехьдаккха, механизаторашта кхашна уж балха боаккхача моттигашка практически новкъостал дукхагІа де, техникаш пайда эцача лоаттабу тІахьожам чІоагІбе, цо балха овсарле лакха йолаш болх белга Іалаш а деш.

Ялташ чуэцачеи кийчдечеи хана, силосни культураш шекара свеклаш чуэцача хана эшшача боараме оарцагІъанкха еза колхозий, совхозий автомобильни-транспорта управлене, промышленни предприятей кхача органий автотранспорт, тракторни автомобильни прицепаш, ялташ чуэцача йоийтача машинаш тІа шин сменах болх бергболаш шофераш хилийта беза. Ялташ Іоухаргдоацаш кийчъаь хила еза ялташ дІаузза машинаш. Ялташ чуэцача хьожаваь автотранспорт шиі хаппахьа кийчъалгеи оцуак нийса пайда эцилеи тІадилаод автобоахамий, колхозий, совхозий, производствени управленей кулгалхоша.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъарен министерство, хиш декха лаьтташ лоладарен хин боахамен министерство, «Сельхозтехника» объединени деккарийла а протектор тІайилара методаш юхаметтаоттаде колхозашеи совхозашеи автомашинаш дІателара лоаттабу тІахьожам чІоагІбе, дукха юртбоахама мукъаш дІаузза доладалалехьа царна ремонт алга Іалашдар дукъа.

Нохч-ГІалгІай автомобильни транспорта управлени, «Чечингстройтранс» объединени, «Горскнефтен» «Грознефтехимзаводийн» объединенеш, ялташ дІаоза шоай автомобилаш хьожавь кхыйола предприятеши организацеши деккарийла а 1964 шера 5 июнь хьатІакхачалехьа совхозашца, колхозашца, заготовительни пункташца договораш де.

КПСС обкома бюрои республика Министрий Советои белгалдаьккхад, дІадахача шера дуккхача колхозашеи совхозашеи хьаккаши оардаши бола культураш дІаера гІулакх бехктоахаме ца хеташ леладь а гораьн вои уж дІайийна а хилара из бахьан долаш хьуикъам лоха хиина хилара. Юртбоахама продукташ яхарен кийчъарен министерство, хиш декха лаьтташ лоладарен хин боахамен министерство, «Скотооткорма» трест, парткомаш, производствени управленеш, колхозаш, совхозаш деккарийла я хьаккаши оардаши йола хьажкІаш, борц, горох, кхыйола культураш гурахьа доакъара лаьрхІа дІадийначе ялтех, горохах, хьаькха кхачача кхача культурех мукъадьеначча деррига лаьтташка шоай хаппахьа дІакхьара вІаштІехьдаккха.

Респотребсоюзи торговле министерствои деккарийла а ялташ чуйца даллаьца йолча кхаа саггота эшаш дола товараш полевой станошка тракторни бригадаши йолча доккхалга вІаштІехьдоаккха.

Ялташ чуэцачеи кийчдечеи дакъа лоацаш болча болхлошта цхьара кхача кийчбелга вІаштІехьдаккхара вошаш дола новкъостал де деза совхозашта, колхозашта, ялташ дІачуийдеча пункташта.

Юртарча къахьегамхоашта дешдола медицински гІуллакх белгала малагІча хьала тІа да кхош хила еза унахцІено лораяра министерство. Колхозаштеи совхозий болхлоштеи уж балха болча бригадашкеи кхашкарча станашкеи деш дола медицински гІуллакх тоадергдола мероприятеш белгалъе а чакхъяха а еза.

Парткомаш, производствени управленеш, юкъьпара парторганизацеш, совхозийи колхозийи кулгалхой деккарийла ба ялташ чуэцаш а кийчдеш а боахача наха хьалаша дергдоаца хьалаш хІара бригаде хилийта, юкъара кхача кийчбелга вІаштІехьдаккхара къастта теркам тІа а бохийташ. Кхаламхага ялташ чуэцача дикагІа дакъа лаца йиш хургІолаш, хІара отделенен бригаден вІашагІъехка хила еза цу хана йола берий йошламаши ясленаш. Организаторски массово-политически болх лакхбала, ялташ толаме чуйца дахара тІайна хиппа социалистически деккараш кхоачашдари духьа совхозий болхлоштеи колхозоштеи юкъе социалистически эцьйоархинац аргьац.

Ялташ чуэцарои кийчдарои кийчо ерен уж балкаш чакхдахарен гІулакх мишта лел вена йоазон тІеи радио чу гІоллен дуоца деза республикански районни газеташа а радиовещаний телевидени комитето а.

ЛАКХБЕ ЭКОНОМИЧЕСКИ БАЛХА БОАРАМ!

РСФСР ПРОМЫШЛЕННОСТЕН ГІИШЛОНИЙН ЭКОНОМИКА ДЕШАЕХ ХИННАЧА СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАША РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦЕ ПРЕДПРИЯТЕЙ, ГІИШЛОНИЙ, ПРОЕКТНИИ ІИЛМА-ТОХКАМЕН ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОШКА, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКА, ЭКОНОМИСТАШКА, ТЕХНОЛОГАШКА, КОНСТРУКТОРАШКА, ІИЛМАН БОЛХЛОШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ.

18-чу 19-чу май Кремлевски театре Еррисоюзни совещани хилар промышленностен гІишлош ярен дешашта. Цига дакъа лаьцар партийнин боахамен болхлоша, профсоюзийн эшалаша, предприятейн гІишлонийн экономически службийн кулгалхоша, экономисташа общественникаша, ІилмахоІа, КПСС ЦК аппаратен центральни республикански организацейн болхлоша.

Совещание балхаца дакъа лоацаш хилар новкъостий А. П. Кириленко, Н. В. Подгорный, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, П. Н. Демичев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш В. Э. Дымшиц, П. Ф. Ломако, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов.

ЧІоагГІа дог гІоздаларца совещание дакъа лаьцараша сийлен президиуме хержар новкъост Н. С. Хрущев керте вола КПСС ЦК Президиум.

Совещание хьаьлаш А. П. Кириленкос лоацца дош а аьнна дІаболаелар совещани.

Деза новкъостий!

Шиі ленински парте кулгалца вай мехка коммунистически общество дьалъяра сийлахь-йоккха программа кхоачашъяр духьа кІаьд ца луш къахьегаш да советски халкъ. ХІьата цу сийлахь-доккхача дагалаттачунга кхачар духьа Советски Союза Коммунистически парте ииза шии рузкъаши тІадераздаь керттера деккар кхоачашдара — коммунизма материально-технически база хьаяра. «Вай коммунизма мах бу, — яхаш хьайхад В. И. Ленина, — нагахь санна кІал экономически лард йоаллаш из хилеь».

Культ личностах юхейиса зуламера гІулакхаш майрра дІа а довхаш, вай парте, новкъост Н. С. Хрущев керте латтача цун Центральни Комитето юхаметта а оттаьяй, дегІа а кхувл халкъа боахама кулгалдара ленински принципаш, производствени принципах эргаьхай партийни органаш.

Экономикан кулгалдара оттаьча кердача формаша йиш хилийтар предприятей гІулакхашта доал дара, халкъа боахама планаш оттаира цхьахьегамхой дукхагІа юкъеоза.

Цу доллача хІамаех хІанзале а шоай доккха беркат даьиад. Вай халкъо ала а доагІаш сийлахь-доккха аьнна цІи тилла долча укх тІеххьарча итт шера промышленни производства боарам 2,7-зза лакхбеннаб. Цун маІан да, 1963 шера вай индустрех хинича гиганта лалла ваьано хІана яц аьнна йола ши гигант кхы а хьахина хилар!

Доккхий да юрта боахаме карагІдьинно хІамаш а.

Дуне тІа эггара низ болашагІа йола экономика хьаярга бола никъ ьхехаш йола йоккха векх хилар химически индустри дегІайоаларен юрта боахама интенсификаци ярен программа кийчъяьча КПСС ЦК декабрьски (1963 ш.) февральски (1964 ш.) Пленумех. Парте, цу тайпара, экономически деккарий чоалхавурча аІапара юкъара хьакъоастадаьа кхьмоттигера, хоадамболашагІа дола дакъа.

Коммунизма материально-технически база хьаяра юкъе доккха дакъа лоац Российски Федераце къахьегамхоша. Цхьан 1963 шера тІом хьалехьа хиннача ерригача пятилеткашка аьккха хинначул дукхагІа продукци яьккхай РСФСР промышленносто. Толаме кхоачашдеш латт ворхІ шера план хапал хьалха кхоачашъе аьна тІайна деккараш.

Новкъостий!

Дика лел вай гІулакхаш. Цхьабакъда, парте хьех хьайх доккхал ма да, кхоачамбоацараш майрра дІадахи, сиха дІахьалхашкахьа аха, яхаш.

Республика промышленностен гІишлонийн экономика дешаш вай совещание дувцаро цІаьхха а хьахьеккар, халкъа боахам дегІабоалабара, производствен капитальни гІишлош хьалъяран йола торонаш белгала чот-са яь варгбоацаш дукха хилар. Царех кхетамегІа пайда эцара хІара предприятен гІишлонеи, хІара боахамен Іилмани организаце дІадоахийтар вІашагІа а долаш результатеи йоккхагІа хилийта еза общества духьа. Из — боахама социалистически хьисапе доал дара закон, парте дІадеха программи гІулакх.

Вай эггара хьалагІа оарцагІдаха деза долаш дола кхоачамаш. Республика промышленности гІишлонаш хьалъелген дегІакхувлаш шеко йоацаш толамаш даькъ дале а, производства боарама, накопленешта, къахьегама овсарленна, продукце дикала, из арахецарга дІабодача мьаьха йола заданеш кхоачашъяц дуккхача предприятешка, гІишлоний организацеша. ДукхагІча даькъе — из да боахамашта доал во дарах, технико-экономически болх ассала хиларах хьахиннар. Дукхача предприятешка эффект йоалаш пайда эц машинехи оборудованехи, сонагІа дІаухийт материалаш, бедал, электроэнерги, доагор, болхлой цхьадолча даькъо шоай балха нормаш кхоачашъяц. Брак ярах а пайда ъьабаргбоацача гІулакхашка рузкъа дІаахийтарах а хула зенаш доккхий да.

Цу кхоачаних пайда эцар, доккха а вІамига а мел долча хІаман тІехь мамогга ихош бар, къахьегама овсарле хадаьза лакхъяр — уж да, новкъостий, производства экономически эффективность лакхъергІола реальни наькъаш. Цуниа цхьана чІоагІа лоархІаме да уж кхоачамаш хьагучадаьхан дистан ца Іеш, царех плане боарме пайда эцилга Іалашдар а.

Хьаьцергъа вай керттера фондаш. Машинаша, станокаша, оборудоване интенсивно болх бе безаш хилар дІаьдокха эшаш дале тамаш я. Цар юхалуш бола пайда цхьа процент лакхбара маІаьла ю РСФСР-е тахан валоаш продукци кхы тІа а шера бІаьш миллионаш сома мьаха совйоахаш хилар. ХІьата а, укх тІеххьарча шеращка цхьаццайолча предприятешка продукци дукхагІа арахецара темпаш тІехьаьс дегІаухача керттерча фондел, е, экономисташи оалхача тайпара, фондаша юхалур кІезиглу. Анализо хьахьеккал, керттерча фондаша юхалуш дар смелай коэффициент лакхагІа йолча, производствени майдаех, машинех, оборудованех интенсивность лакхагІа йолаш пайда эцача моттигашка дукхагІа хулаш хилар.

Еррига РСФСР хьайпача, масала, даим тоалуш латт прокатни станий, доменни мартеновски пешкий, эксплуатаци. Цхьабакъда, цар балха эффективность тайп-тайпара я. Челябински областе болх беш я металлургически ши предприяти — Магнитогорски комбинати Челябински заводи. Магнитогорски комбинато даим лоаду продукци ихкхарга дІабода мах, планаш соагІа пайдаш доах, хІьата Челябински заводо миллионаш сомашта кхоачаш ца еш юе накоплений план. ХІана хул из ишта? Челябински заводе ногІа и доменни пешкий балха объемах пайда эцара коэффициент, сонагІа дІаухийт кокси металлически ломи. Нагахьа санна мартеновски пешкаши прокатни станаши сайца латташ йоаккха ха РСФСР-е алхха цхьан процента кІезигйача, ихы тІа а шера 508 эзар тоии болатен 370 эзар тоин прокатен кхоачаргъяр мехкага.

Уж тайпа лоархІамаш доладе йиш я оборудоване кхача тайпаех а. Из ца хилча а дика хоаш да, продукци дукхагІа арахецара, из хьаярга дІабода мах лохбара йоккхий торонаш вайга хилар, нагахьа санна оборудоване вай пайда интенсивнегІа а эце, цо болх беш йоаккха ха бІаьх а йойя.

ХІанзарча хьалашка тІа-тІа боккхагІча лоархІаме хулаш латт оборотни фондаш, эггара хьалха бедали материалаши кхоч беш дІаухийталга. Промышленни продукци хьаярга дерриге дІаходачох бедалон материалашеи, доагорон электроэнергеи лоаца удельни доал дІъ хьаьъах кхо дакъа да. ДІайохийташ йола бедали материалаши алхха цхьа процент кІезигъяро торо лургья бІаьш миллионаш сомий мьаха продукци кхы тІа а яккха. Белггала, вІамига ала а, еза я золотник!

ХІьата а обработка еча хана довш дола металл юкъера лаьрхІача машиностроене 20 процент да, тракторни автомобильни промышленносте — 30 процентагара 55 процентага кхачалца.

Иззал из довра бахьанех цаІ — ширъьаьна нормативаш лелаяр. Вай сагоагІа дола деккар — материальни ресурсаш дІаахийтара бокъонца Іилманца бакъьль нормаш оттаяр, болата, мехкадьтта, юртбоахама бедаль, кхача продуктай хІара килограммах, электроэнерге хІара киловатт-сахьатех кхомбеш, кхетамца пайда эцар. Хозяхета алац: «Нагахьа санна кхомбаш бараш пеке хула хургда толамаш а».

Материальни ресурсаш кхомбеш дІаухийталга, практика хьахьоккхача тайпара, химе продукташ юкъехарца айха дуваалена да. Шерра никъ бала беза вай синтетически материалашта, эггара хьалха цар дукхагІа экономически эффект лургІолча производства доакъошка йолхараашта а луш.

Общественни къахьегама лакхагІа йолча овсарлента кхача, Іалама, материальни, къахьегама кхоачамех пайда дикагІа эца йиш яц технически прогресс мамогга дукхагІа сихьяра, тар ма лу халкъа боахамо химизаци яра, боккъонца Іилмо наьхара производство вІаштІехьаьаккхара наькъаш тІа мара. Техникен экономикен вІашагІкъоастаде йиш яц, вІашагІоаххаш да уж. Техникан производство вІаштІехьъйккхаран боарамах тийша да экономически хьоккамаш, хІьата технически проблемаш, шоай аргІаина, кІоаргга экономически бакъъеш мара къестае йиш йолаш яц. Болхлочун, технолога, конструктора, экономиста айха хІаши бунзам а болаш къахьегача моттигашка дикагІа дегІаух производство.

Іилманца бунзам болаш йолча республикан дуккхача предприятей коллективаша боккха болх лелабу производствона автоматизации механизаци яра, прогрессивни технологи юкъейккхьяра, балха овсарле лакха йоли машинаши оборудованни хьаяра.

Семилетка шерашка Москве комплексни механизаци яь я 41 предприяти а 580 цехи участкеи а; соонагІа яьккхача продукцех 90 процент гаргга яр къахьегама овсарле лакхъяра чотах яьккхий. Цу шерашка ленинградцаша комплексни механизаци яьй 22 предприятени 362 цехай. Цо йиш хилийтар 38 эзар болхло кхы тайпа балхеи тІа вахийта. 1959—1963 шерашта юкъерча хана Москвески областа промышленносте кулгаца хьегача къин удельни доал дьъьлагІа дакъа соагІа лоздаьд. Технически дегІадахара оттаяь перспективни план кхоачашъяро йиш хулийтаргья 1970 шерага кхачалехьа Подмосковье предприятешка кулгаца хьего ъьа кхы а пийсел ах хІана дац аьнна кІезигде.

Гой мел пайда болалургба производство технически эргаьнхха юха кийчъярга! Цу оагІорахьа беш бола болх мамогга шербаьза даргдац вай. Мамогга дукхагІа механизаци е еза производствени процессашта — керттерчарна ьа ца Іеш, иштта гІойна ярашта а. Эггара хьалхарча аргІаина ахча дІадахийта деза эффект эггара йоккхагІа йоалийлургІолча.

Йоккха экономически гІойле ю прогрессивни технологе чаьвинхкаро: дуккхача оатхалашта цхьаьна обработка яр, нийса нена еттари штамповка яри, автоматически сварки яр, хаддаьза болат чудуттар, кхыйола технологически процессаш.

Хьаьцаргъа вай электрофизически электрохимически обработка методаш. Цар йиш хулийт механически способоца хьое хала йола е вІалла хьаьлаьргйоацаш йола чоалхане а геттара нийса а хІамаш хьае. Дьча лоархІамаша хьальоих, нагахьа санна республике штампаши пресс-формаши кийчъалга цу технологега дакьхача, шера вай 20 миллион сом хилльл ахча кхоачаргхилар. Уж да уж, хІана а оарцагІдаьхаза дола кхоачамаш!

Дуккхаза а цхьан экономически районера цхьан тайпара продукци хьаеш йолча предприятей а хул тайп-тайпара экономически хьокхамаш. Масала, Къилбаседа-Кавказски районе ши завод я газовни плиташ арахецаш. Город Краснодаре плиташ кийчъарга дІабода мах 20 процент дукхагІа ба, город Орджоникидзерчул. МаІан фуд цул? Краснодаре плитай гом а кхийола оатхалаш а литьех кийчъю, хІьата Орджоникидзе — штамповкеи сваркеи яра наькъаца.

Хьалха латта технологи юкъейоаларо, хоаш ма дарра, предприяте экономика чІоагІъю, тоалу наха беча балха хьалаш, производствона комплексни механизаци автоматизации яра торонаш гучайоах. Цудухьа массе оагІорахьара хьаллаца а дІайоржае а езаш я материалаш кийчъаргара аьнна керда продукци дІаяхьийталца йола еррига процессии чулоацаш йола комплексни технологи кийчъьяча а юкъехухьача а волгоградски предприятей опыт.

Производство юха кийчъяра а эргаехкара а чІоагІа накъа доал болх беш йолча оборудованни модернизаци яр, бакъдар аьача, нагахьа санна ше хила йоагІача боарам тІа чакхйоаккхаш из хуле.

Из болх шерра беш ба городай Горькен Куйбышевен предприятешка. Семилетка шерашка укхаза модернизаци яьй 30 процент гаргга йолча станочни паркаи кузнечно-прессови оборудованеи. Машинаши станокаши эргайоахилга, массаза а, комплексно деш да, тІехьагІа уж автоматически поточни линешта юкъе а хьоргйолаш. Цу гІулакхашка дІадахар дизза юхаметтаоттар, продукци дукхагІа арахеца йолаелар, цхьа сомий товарни продукцега дІабода мах кІезигбеннаб.

Оборудованица модернизаци яр — из ха кхоалга да; цо торо лу лоацца хаьшка а кІезигагІча мьахах а мошносташ эргаяха.

Технически прогрессах дувцача хана къастта белгалдаккха безам бар тха производство аргаьхкха тоаеш ду балкаш экономически гІойленагІа хилар дІахьохилга чІоагІа лоархІаме хилар. Дика хоаш да, технически кердачо, нагахьа санна из экономически гІойле йолаши наькъ къахьегам яттача бовкхаша хилча мара пайда луш ца хилар. ХІьата а практике кІезига моттигаш яц технически деккараш хилашза аргІоаца экономически расчеташ йоалаш къестадеш. Цу гІулакхо, белгала, керда юкъедоаладаьрий эффект лох ца е а пайдана доацача гІулакхашка ахча ца ахийта а йиш яц.

Цунах вай дицде мегаргдац, машиний, приборий, изделий, материалий экономически гІойле уж хьаярга дІадодачунца белгальяьнна ца Іеш, царга болх бийташ дІадодачунца, ца йохаш цар йоакихача хана йІоахалца, балха тІа тешаме хиларца а белгалйолаш хилар. Продукци дикен кхомен хилар — цхьан медала ши оагІув морг.

Парте Центральни Комитето Советски правительства дІадеш вайгара дІахо йодача хана хьаьш йола хІамаш дикагІа а тешамегІа а хулийтилга. Цо вайна торо лургья кхы тІа а керда гучаяьле накоплениш коммунистически общество хьалъярга дІаяхийта. Хьожарга вай мотораш хьадарга. Нагахьа санна РСФСР еррига заводаша арахецаш йола двигателаш чухьа доагор доагадеш а Іилманен практиканен керда карагІдаьнарий боараме моторесурсаш йолаш а хилча, цо йиш хулийтаргъяр шера отташ миллионаш сомаш ахча яходе. Хьаьш йола хІамаш дикен балха тІа тешамен хилийтара кхоачамаш долаш да. Белгала аьлча, цу кхоачамех пайда эцаро новкъостал лу Саратова, Пенза, кхыча городай предприятешка кийчъь а толаме чакхйоахаш а йола продукци дикагІа хилийтарен хьаьнча тайпара дІалеца йиш йолаш из хилийтарен инженерно-технически а организационно-воспитательни а мероприятей система.

Вешта, цхьаькхь тайна факташ а я, брак яр бахьан долаш дукха зенаш а деш, производства боарама план хотташ доаца товараш арахецара чотах кхоачагъаьш. ДІадахача шера цу тайпара продукци кхо миллион сома мьаха арайийтар Средне-Волжски совнархоза трикотажни хІамаш техача фабрико. Цу совнархоза предприятешка брак яр бахьан долаш хиина зе 8 миллион сом соагІа дар. Сатоаа йиш йоацаш факташ я!

Оаха, совещание дакъа лаьцараша, беррига болхлой, инженераш, техникаш, конструктораш, технологаш, Іилман болхлой тІехьех балха овсарле лакха йола техника хьаяр, технологи эргаьнхка тоаяр духьа лоаттабу хьовсам цкъ а шерагІа боаржабара, хум лардаь тІа хьаош йола хІамаш дика хилийтара, уж хьаярга дІаходар кІезигдара. ТІехйоа а дергІа а хила еза советски продукци.

Йоккхам эффект йолаш лелабора йоккхий торонаш йоакх боахама специализаци кооперированни ярах, цхьатарра йолча предприятешта гІойле йолчо оагІорахьа комбинировани ярах.

Экономически районаш вІашагІтеха йоккхий ярах аьнача гІойленах пайда а эцаш, рентабельни йоаца нагай производствош цхьанахьа гулъярен кхьяи тайпарча машинашта лаьрхІа продукци арахеца керда мошносташ болх бе йолаялийтарен чотах специализированни предприятеш хьалъеш я республике. Цхьабакъда, цу балха темпашта раьза хила йиш йий вайга, нагахьа санна дукха арадецаш йола хІамаш хьаю производствош сои дукха оккъена хиларах пачхьалкхена хІана а доккхий зенаш кулаш хилча? Къилбаседа-Кавказски экономически районе шера 3600 эзар токарни резец кийчъю, царех цхьа миллион — «Красный гипрогресс» яхача заводе, хІьата вож юкъейсараш — 32 предприяте. Юкъера лаьрхІача цхьа резец хьаярга 1 сом 30 кепиги дода, хІьата «Красный гипрогресс» яхача заводе — 38 кепиг. Нагахьа санна еррига резецаш къастта цхьанахьа хьоелга вІаштІехьдаьккхача, шера 2 миллион сом соагІа ахча кходе йиш хургъяр.

Дукха деккъадени а кустарщина йоаллаш а да ремонташ яра гІулакх. Еррига ремонташ цхьанадьа алга вІаштІехьдаккхар — къоастача хана массане а теркам тІадерзабе безаш а эггара лоархІамегІара а экономически проблема я. Хетаргаьа аьча расчетех, республике оборудованена ремонт яра балха специализации централизации яро шера 180—200 миллион сом алча кхоаргда. Специализаци — промышленносте гІишлош хьалъяра гІулакхи дегІаахара темпаш лакхъергІола никъ.

Продукци дукхагІа арахецара боккха кхоачам ба Керда производствени мошносташ сиха болх бе йолаялийтари йизза карагІдаяра. Цунна боле башка-дика хьокхам ба Уфера синтетически спирта завод. Цу предприяте коллективо лоацилча хаьашка реконструкци яьй болх беш йолча производствона, карагІдаьй керда технологически линеш, процессашта интенсификаци яьй, семилетка шерашка 2,5-зза дукхагІа арахеца йолаьй продукци. Эггара дикагІа хьаькамаш да укхаза реактора чура спирт хьадаккхарои продукци хьаярга дІабода мах лохбарои.

(ДІахододар 2-ча оагІо тІа).

ЛАКХА ЛОАТТАДЕ ЗАВОДА МАРКА СИЙ

Укх шера 24-ча мае заводо коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи яккхар дездир оаха. Цу белгалдаьннача денна къахьегама дика толамаш доахаш пакъа енай коллектив. Мая сийна тIаийца социалистически деххараш дика кхоачашдаьд. Валови продукци арзхецара шоллагIча квартала план а дика кхоачашъеш я. Арахецча продукци дуккагIен цун дикал лакхагIен хилар лоархIаме гIулакх долга кхета а деш завода болхлоша, инженерно - технически болхлоша производства технологи эргаяккхара болх дика вIаштIехьбаьккхаб. «Советски яле — тIехдика» яха девиз къаллоацаш я заводе коллектив. Арахецача продукце дикал лакхъярл хьинаре къахьегаш я общественни организацеш. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча тха коллективо из сий лакха лоттадара хьинари визи кхобац. Балха юкъера кхоачамбоацараш хьагучча доахаш сихагIа уж дIадахар да болхлоште хьалхашка латта деххараш. Укх тIеххьарча кхаь дий шера продукцена юкъе брак хиина, заказчикаши продукци во я ьвына юха яйта моттигаш кIезига хиннай. Масала, 1961-ча шера продукци во я ьвина юха яйта 4 моттиг хилар, хIаьта брак йолаш моттиг 29 нийсьелар.

Арахецача продукце дикал лакхъяра московски предприятей коллективаи болам вай республике эггара хьалха хьалльецачарех цаI я тха завода коллектив. Завода болхлоша шоашта хьалхашка оттадаь деххар дар гIулакха балха юкъе нийсденна кхоачамбоацар теркал ца деш ца дита. Цу вIашагIъеллар духхьала цу гIулакха лаьрхIа йола комисси. ХIара балха юкъе мел нийсденна кхоачамбоацар дIа я доаккхаш дукха ха ялалехьа тоабир цо коллектива болх.

1962-ча шера заказчикаша хьакхухьийтача рекламацеша къьегга хьахьеккхар буруш деттача оборудованена ремонт еча участкера болх во вIаштIехьбаьккха хилар. Цу участка балхах лаьца дийцар завода партийни бюро заседане. Балха юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш продукце дикал лакхъяра гIулакх деиа тIадожадир участка мастерашта, арахецача продукце дикал лакхъяра совещанеш хилар технически тIахьожама отдела мастеращцей болхлошцеи. Цул тIехьагIа из болх тоабара дукха рационализаторски предложенеш балха юкъе йихьар цар.

1963-ча шера завода партийни бюро решенеех завода экономически школашка дешаш барий: «завода марка сийца» яха конференци хилар. Цига итогаш йир даьча балхий. Цига лакъа лоапаш хиннача слесараша ин. Старикова, Логачева, токараша ин. Панченко, Горбачева, контролера Кузнецова, иштта кхычар шоаш даьча къамаьлашка хьагучадаьхар завода участкашкара, цехашкара кхоачамбоацараш, хоадамболлаш йола предложенеш елар цар продукце дикал лакхъяра. Цига къаьгга гучадаьлар завода марка сий лакха лоттадар чIара болхлочо ший гIулакх лоархIаш хилар.

Болхлошта юкъе дикагIчарна ОТК болхлой тIахьожам боапаш болх бергболаш шоашка клеймаш дIател. Царна юкъе ба ин. Розентель, Батаев, Багашев, Стариков, Буинов, иштта кхы дукхахбараш а. ТIехдика кхоачашбу цар шоай болх. Дукха ха яц ин. Шестакова, Егина, Денисенко шоай балха юкъе дукха брак хулийташ хиний. ТIехьагIа балха говзал лакхьяра дешаш дикагIйола опыт болхлошкара хьаэцаш цар къахьегарах ер шоллагIа шу да балха юкъе брак ца нийсйолийташ цаь болх бу.

1962-ча шера коммунистически къахьегама сийлен цIи елар тха завода коллективана. Цу цIеро коллективагара дIадехар кхы а дукхагIа дар, къаьстта продукце дикал лакха хилийтара. Из дика кхетадир хIаране. Из хьахьокх укх масалаша: 1961-ча шера яь брак 510 сома маьха зе деш яр, 1962-ча шера цо даь зе 385 сома маьха дар, хIаьта дIадахача шера брак хиларах завода хиина зе 260 сом да. Дуккха кIезигагIа я во я яхаш заказчикаща юха ухийта оборудовани. 1962-ча шера уж яр 15, дIадахача шера — 4, хIаьта укх шера хьалхарча биь бетта брак йолаш юха продукци яйта цхьа моттиг мара хиннац. Цхьаккха кхоачамбоацар балха юкъе ца нийсдалийта деххар хьалхашка оттадаьд оаха. Дукха яхаргйолаши йоха ца Чоклра тешшаме хургйолаши продукци хилийтара доккхий деххараш латт коллективана хьалхашка.

Укх тIеххьарча хана буруш деттача дIа а ухаш малагIа кхоачамбоацараш нийслу хьеж заводa болхлой. Цхьаккха кхоачамбоацар деталашта юкъе ца нийсдалийтара де деза балхаш дукха да. Буруш деттараша дечa заказаша тхо деххарийла ду завода марка сий лакха лоттадара хьинаре къахьега. Из деххар кхоачашдара берряга низ тIабахийта къахьегаргда тха коллективо.

Г. ПАРСАДАНОВ,
ЦРМЗ керттера инженер.

---

26 май — ПОГРАНИЧНИКА ДИ

ДикагIболча ший цьонгашка дIаьенна Даьхене паччахьалкхен доазув лораделга. Лаьтта, форда тIа, фега вахте ба цьона сибиракаш, москвичаш, украинцаш, ленинградпаш — салхапара трактористаш, студенташ, гIишлонхой...

Шоаш тIехдика специалисташ болга хьахайтад (сурта тIарча) доазонцарча кема зенитчикаша матросаша Иван Дьяченкоси Сергей Поляничевси.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Укх шера 12-ча июле 40 шу дуз комсомолах сийлехь воккхача Ленина цIи тIаьла. Цу дезача денна хетаиь социалистически яхь йоаржаьйй «Красный молот» яхача завода № 12 йолча цеха комсомольцаша.

Комсомола членалла баха кийчлуш ба цьона специалисташ Комаров Игорь, Каломыцов Виктор, кхыбараш. ХIаьта, комсомолера КПСС членалла кандидат ваха рекомендацеш еннай цхьа сага.

Цу дезача денга кийчлуш хоадамболла деххараш тIаийду комсомольцаша. Масала, юрта боахамa механизаторагта книжкай библиотека кийчъе, общественни хьисапе литература доххара йола кхоса вIашагIйолла, иттанел кIаьига гIа йоацаш рационализаторски предложени балха юкъейилхь, балхара мукъа болча хана оборудованеш басар хьахха, таша аьшк гуллара воскресник де. Уж мероприятеш чакхъяха кийчбеннача комсомольцашта керто латт № 12 йолча цеха оборудоване мастер Богиров Виктор.

Е. СВЕНТИЦКИЙ.

ТОАБЕ ПАССАЖИРСКИ ТРАНСПОРТА БОЛХ

Нохч-ГIалгIай АССР-е бахача [illegible] хьашташ теркал а деш, республика автомобильни транспорта управлене 1963 шера республике хьайийлай 1935 километр хулаш йола керда 24 автобусий маршрут; район исполкомашца цхьана, къахьегамхой хьаштий теркам а беш, оттайир шиа шера йола пассажираш дIа-хьа кхувалилга тоадара план.

Цу плано лаьрхIад 1964 шера 650 километр хулаш йоха автобусаш лела керда 16 маршрут хьаелла. ХIанзлехьа хьайийлай «Горагорск» яхача боллой поселке чура маршрут, иштта хьаелла лаьрхIад Наьсарей - Вокзален Орджоникидзевски яхача станицей чура пассажираш дIа-хьа кхувла маршруташ.

1964 шера пассажирски транспорта болх тоабера республика автоуправлене хьаккхача езаш я керда 90 автобуса 65 легковой такси.

Пассажирски транспорт кхаь тайпара леларгья: городской, [illegible]аштен царна юкхерча моттигаштеи юкъера, республикана чура. Эггара дукхагIа пассажираш дIа-хьа кхувл городий чурча транспорто, къаьстта дукха нах дIа-хьа кхувл вай республика эггара йоккхагIа йолча индустриальни центрерча—Грознерча пассажирски транспорто. Цига [illegible] 26 маршрутах хIара денна 110 автобус я болх беш.

Городера автобусаш лелаш йола сеть шеръяьнле а, лелаш йола автобусаш дукхагIа яле а городе бахача наьха хьашташ де ма дезара кхоачашдулац нах балхен цIаи ухача сахьаташка. Цу хана автобусаш тоъац города цхьаццайолча маршруташка. Цун керттера бахьан да технически а кхыдолча а бахьанех автобусаш лелара график кхоачаш ца яр, йолаш йолча автопарках эца ма боаггIара пайда ца эцар, автобусаш юлаши царна заправка еш совленна ха йоаш хилар.

Цу массанел совгIа республике мел йолча маршрутех 70 процен[illegible]ти, республика берригача автобоахамашкарча автобусаша дIа-хьа кхувлача пассажирех 80 проценти духхьала Грозкерча №1 йолча авто-транспортни контора коллективага кхоачар. Цу гIулакхо дика новкъарле йора пассажирски автотранспорта болх тоабара.

Уж дерригa кхоачамбоацараш дIадахар а пассажираш дIа-хьа кхувлилга-къьдда тоадар а духьа Нохч-ГIалгIай автоуправлене партийни, советски, боахамен органашца дийца а дийца, лаьрхIад: №1 йолча автотранспортни конторах пассажирски автотранспорта ши боахам (ПАХ-1 — ПАХ-2) бе. №1 йолча пассажирски автобоахамо Грозне города чура пассажираш дIа-хьа кхувларгба, хIаьта шоллагIча автобоахамо—республике гIолла а кхыча городашка а кхувларгба.

Из шиа тайпара специализаци я, Цо дикка тоаергда пассажираш дIа-хьа кхувлара балха кулгал дела. Городерча пассажирски транспорта болх тоабара, цун культура лакхъяра, наьха хьашташ цунга диззагIа кхоачашдайтара бокъонца бола тIахьожам хила беза. Цу гIуленха хила еза общественность юкъе а йолаш дукхагIа тIахьожама посташ, диспетчерски тIахьожам, сахьтий-штампаш уттаеш белгалонаш елга, я. кх.дI.

Грозне бахача наьха хьашташ кхоачашдара кIезигача лоархIаме яц таксеш. Бакъда, городе бахача наха кхоачамболлаш [illegible]ксеш, уж сеца латта майдаш яц. КIезига моттигаш нийслац таксей шофераш пассажираща гIожа болаш а. Цу дерригане а бахьанда таксомоторни автобоахама болх банкха беззача тайпара вIаштIехьбаьккха ца хилар: машиньакъа вокзалерча (дийнахь а бус а болх беча) автобусни станцерча, «Северный» яхачеи «Южный» яхачеи автопавильонашкарча таксеш сецача майдаша кхоачамбац городе бахача наьха хьашташ кхоачашдара. Цудухьа оаха лаьрхIад, горисполкомаца дийца а дийца, таксеш сеца [illegible]тигаш дукхагIа е.

Иштта дукхагIа е лаьрхIад нахагара заказаш хьаййдергдола пункташ. Такси города моллагIча мийнге яле а хьеха мара ца езаш 30—40 такси тIа автомати[illegible] радио-телефонаш оттаергья. Царца хаддаза буваам лоаттабергба заказаш дIайдеча пункташка багIача дежурнеша.

Цу гIулакхо дикка аьттув лу багаз ханпахьа кхоачашдара а таксомоторни автобоахама болх тоабара а. Уж мероприятеш ма хулла сихагIа чакхъяхара, наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара терко е деххарийла ба таксомоторни боахама кулгалхой.

Боккхача лоархIаме да республика районни центраши юрташи пассажирски автотранспортаца вIашагIъювзилга. Бакъла наькъий хьалац дика дола ерригa юрташ районни центрашцеи Грознецеи ювзаенна я. Уж а вай республикерча ерригача юртех 80 процент. ХIаьта а нах баха моттигаш дукха чу а лоацаш керда колхозно-совхозни производственни управленеш вIашагIйоккхаро республика автоуправленена хьалхашка керда цIенхаштара деххараш оттадир.

Цудухьа, районашта юкъе, производственни управленешта юкъе автобусий буваам хургболаш Шелковски, Шаьлен районашка вIашагIтеха да автобоахамаш. Цар шоейла Грозне гIолла бувзам лоаттабергба кердача автобусий маршрутах. ХIанз каста хьаелларгья Урус-Мартанаи Ачхой-Мартанаи юкъера маршрут, Урус-Мартане вIашагIболларгба керда автобоахам.

Республике баха нах пассажирски транспортаца IалашIбара а цар хьашташ диза кхоачашдара а Нохч-ГIалгIай АССР наькъий управлене республикански лоархIаш долча наькъашка хьалъеш а автопавильонаш, хьалдогIаргда автобусаш сецаш йола моттигаш белгалъеш дола уйгаш тIадоахка бIоагIий, кхидараш.

Пассажирски транспорта болх тоабара даь дикка балхаш деле а автобусаш ца ухаш дукха а нах баха пункташ я вай республике шаьрача а лоаман районашка а ядаш, машинаш леларгйолаш наькъаш ца хилар бахьан долаш. Цу гIулакха чIоагIа терко е еза республика наькъий управлене кулгалхоша, ерригaча юртаща автобусий бувзам лелабе йиш хургйолаш наькъеш тоаде деза.

А. ПЛИЕВ,
Нохч-ГIалгIай автотранспорта управлене пассажираш дIа-хьа кхувлара отдела начальник.

«КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ СОВЕТАШ» ЯХАЧА ЖУРНАЛА ЯЗЛЕ

Коммунистически парте Программа кхоачаш а еш, къахьегамхой депутатий Советаша боккха болх чаккхбоах коммунистически общество хьалъяра, экономика, культура чIоагIъяра а дIахо дегIайоаллара а, дукха нах паччахьалкхена доал деча юкъеозара.

Денна болх беш хилча дукха керда, чоалханера, цхъаза ца кхетадеш дола а дешаш нийслу. Уж нийса къоастадара хьалхагIе а дагавала везаш, квалифицированни консультаци, практически болхлой дика хьехам эшаш хул.

Цу тайпарча, кхетадеш доацача дешашта дола жоп корадоагIаргда балха массе даькъера — экономически, культурни, организационно - массовни, просвещене, укахцIеко лоарара, торговле, финансовни, гIишлошъяра, бахача наха коммунально-бытовни гIулакх дара — массе оагIорахьара Советий, цар исполкомий, депутатий, общественни самодеятельни организацей практически болх бувзаш долча «Къахьегамхой депутатий Советаш» яхача журнала тIара.

Депутатий балха опыт вIашагIтох журнало, консультацешн журнал дешараш деча хеттарашта дола жоплаши кепа детт, паччахьалкхен аппарата, министерствай, ведомствай, отделий, управленей паччахьалкхен кхыча учрежденейи организацейи балха формаши методаши эргайоахаш товира дешеех йола материалаш язъю.

Исполкомий, отделий, управленей болхлошта, депутаташта, къахьегамхой самодеятельни общественни организацей (цIенойн улиций комитетий, культурно - просветительни медицински учрежденешкарча советий, халкъа дружиний, кхалнаьха советий, кхыярий) кулгалхошта лаьрхIа да журнал.

Журнал городашкарчеи юрташкарчеи библиотекашка, культура цIеношка, клубашка, изба-читальнешка, цIеча уголокашка хилар чIоагIа найдана да.

Бетта цкъаза арадувлаш да из журнал, укх шерая юкейисача хана из яздерах боакха мах 1 сома 50 кепиги ба. Из язду «Союзпечата» массайолча отделенешка.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, «Къахьегамхой депутатий Советаш» яхача журнала кулг яздарах дола дош малагIча къала тIа да а хьежа, во лаьрхIаб журнал дIадоаржадара моттигашка беш бола болх. хIаьта, из журнал савиа долча лоархIамерча пособеца советски болхлойи общественни организацешн Iалашъяра гIулакха къаьстта боккха лоархIам а беш, письмо дахьийтад городийя районийи Советий исполкомий берритача председателашка исполкома заседане из дош дувцилга, хIара юртен поселковии Совете гIолла подписка яре хьалхара бехктоккхаме хургболаш а «Къахьегамхой депутатий Советаш» яха журнал берригача депутаташа, общественни организацеша, клубаша, библиотекаша, цIеча уголокаша яздергдолаш. 1964 шера тIеххьарча яле бетта журнала дукха а дукхагIа кулгаш яздела вIаштIехьдоаккхаргдолаш а бола нах хьекъоастабелга царна мога а деш.

Журнала язбелара гIулакх къаьстта во латт Гудермесе, МагIалбике, Шелковски районе.

Цу лоархIамерча гIулакхах дош ца хетилга дIадаккханзен «Къахьегамхой депутатий Советаш» яхача журнале дукха а дукхагIа кулгаш яздайтара, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо могадь гIулакхаш кхоачашдара диизадар мел доапар дайзен эргьац моттигерча къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш.

А. РОМАНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума оргетдела заведующи.

«Кремнеполимер» яха Запорожски химически завод — Приднепровски совнархоза керда предприяти. Цун продукцех — кремний — органически ковчалаш хьаккаргаха — шерра пайда эц халкъа боахамо.

Сурта тIа: лаборант Григоренко Валентина кремний-органически соединенеца мел примесь я хьожаш йоалл.

А. Красовсе сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАКХБЕ ЭКОНОМИЧЕСКИ БАЛХА БОАРАМ!

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

Цхьабакъда, новкъадале а, иштта дац массанахьа а. Дуккхача моттигашка мела лел проектни мощность карверзаьелга, из бахьан дIадахийта ахча пайда ца эцаш латта дезаш хул, халкъа боахама доккха зе ду. Деш дола къамаьл лаьрхIача боарамера продукци яккхара хьакъехьа хиина ца Iеш, лоацача ханашка проектах лаьрхIача дерригача хьокхамашка кхачарах а да: къахьегама овсарле лакхъяр, продукци хьаяргa дIабоьда мах лохбар, продукце дикал, производства рентабельность лакхъяр. Цул тIехьагIа мара йиза карверзаьяргаш лархIа йиш яц мощносташ.

Эггара хьалхарча дегIаина вай уйла тIахкхийта еза химически производства сихха болх бе йолалийтара. Из вай эггара лоархIамегIара гIулакх а партена халкъаи хьалхашкара деххар а да.

Къаьсттача дешаща кхайк тахан гIишлонхошкеи проектировщикашкеи. Кердача общества материальни лардаш хьаяра производственни мощностий низ совдаккхара Iалаьмате боккха лоархIам ба шун, новкъостий. Вай паччахьалкхено, йоккхий капитальни вложенеш дIа а хьежаеш, даим йоаккхо ю царех эффект йолаш пайда эцара, хIара дIадахийтача сома лоархIаш продукци дукхагIа хьаелга Iалашдара. Уж гIулакхаш дика кхоачашду дуккхача Iилман, проектни, гIишлон организацей коллективаша. Дерригa низаши рузаьеи тIадерзадеш хилар хьахьокхаш ба Тулерча гIишлонхой болх. Чоалханера комплекс вIашагIъеллай цар нормах 30 бетта е езаш йола карбамид 19 бетта хьаяра. ХIаьта Щекински химкомбината болхлоша берригa а кхо бутт мора баккхаяар цу йоккхача цеха мощность йиза карверзаеш.

Цунца цхьана геттара тIехьдоах дукха объекташ хьалъеага, хIаьта уж хьалъярга дукха мах а бода. ХIана къаьстта боккха лоархIам болаш да ерригa ресурсаш цхьанахь тIаерзаяран гIишлош хьалъярга дIабода мах лохбаран новкъостал дергадолаш йола экономически рычагаш меттахьа хьоаяр. Цунца дувзадена оаха чIоагIа махке лоархI гIишлон балхех боагIа мах юххьанца дена ца а телаш объект бокъонца кийчъенна яьначул тIехьагIа цкъа балара опыт. Материальни стимулировани шергIа юкъекхаьа еза вай объекташ хана хьалча къалъь яхарах. гIишло дика хьалъярах, ресурсаех кхомбеш пайда эцарах нах хоастабар духьа, къахьегамах аккордно-премиальни системах пайда а эцаш комплексни бригадай балха опыт йоржае еза.

ДIадахийтача хIара сома продукци дукхагIа арахецилга, из юхаметтаоттаргдола ханаш лоацъелга дукхачa хьале проектни организацех тийша да. Вай дииде йиш яц, новкъостий, хIана оттаеш латтача проектех хьалтергйола предприятеш коммунизме болх беш хургхилар, хIаьта царга дIадахийта деза эггара дикагIа мел дар. Проектировщикашеи гIишлонхошеи шоай деххар кхоачашдаьрг лархIа йиш яц объекта мощность йиза карверзаь яьначул а оттадаьча технико-экономически хьокхамашка кхаьчачул а тIехьагIа мара.

Новкъостий!

Экономика дегIайоагIийга юххера а пахах, болх беча юкъе уж вIаштIехьбахарах, къахьегама овсарлен боарамах тийша да.

«Общественни къахьегама овсарле лакхъяр, — йоазар новкъоста Н. С. Хрущева, — из ба вай прогресса бустами наьха вахара боарам лакхбергбола хьасти. МоллагIча кхыча тайпара оттадаь дош — яьсса малиновицпа».

Вай дагакхаба деххарийла да, производства вай масштабашка къахьегама овсарле цхьа процент лакхъяро Iалаьмате дукха совнагIа продукци луш я наьха вахар дIахо тоадара новкъостал деш а хилар. Масала, республикача кIорен текстильни промышленносте къахьегама овсарле цхьа процент лакхъяро йиш хулийт шера кIор 3 миллион тонн дукхагIа баккха, кIадаш 70 миллион метр дукхагIа хьаде.

Кхетадеш да, производство айеш йола лоархIамегIара фактор технически прогресс хилар. Цхьабакъда, дукха да къахьегам вIаштIехьбаккхара тийша а. Эггара гIойленагIа долча тайпара пайда эца беза вай балха денах, даим еш анализ хила еза дIайохийтача хенна. Къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта беза вай болх беш йола меттигаш материалашцеи инструменташцеи Iалашъяра, машинаша оборудовани техническ хьал дика долаш хилийтара. Духхьал цу бахьанех йор ахане совгIа йола балха ха. Ха ладхьа йоалга вай дIадоаккхо — общественни къахьегама овсарле лакхъяра доккхий кхоачамаш оарцагIдоах вай.

Къахьегама овсарле лакхъяр духьа лоаттабеча къоасаме доккха дакъа кхоач къахьегама нормировани эргеш алапе гIулакх вIаштIехьдаккхарген. Вай деххар — чакхйоахача организационно-технически мероприятешка хьежжа а цар ларда тIа а балха нормаш даим юха уттатаар. ЧIоагIа лоархIаме да технически нийсъяьча нормай удельни доал лакхдар, опытно-статистически оалаш йола балха нормаш дикка лохъяр. Цига гIулакха аьттув балга дукхача хьале цу балха юкъе болхлоша йолаш лоацача дакъага хьежжа хургда. ДIадоар кIезигагIа а долаш дика продукци яккхара дукхагIа тIабахийта беза наьха материальни безам.

Новкъоста Н. С. Хрущева каст-каста дагадохийт вайна лархIа Iомадара, моллагIча решенешта экономически ларде йола, производства эффективность мамогга лакхбе езаш хилар. Ший балха моттиге экономист хулвалар хIара болхло. Экономически кхетамаш хила деза технологийи конструкторийи, хIаьта экономисташ а, шоай эргIанна, цIоаргагIа йовза гIерта беза производства техника. ЛоархIаме да, вай боахамий кулгалхошта хозяйственни расчет, продукци яккхарга дIабода мах, пайда яхараш санна йола экономика дегIаахара инструменташ дика йовзилгеи кхетамца уж юкъеяххьилгеи.

Лархlа, технико-экономически анализ е, предприятей, цехий участкай боахама гIулакхий результаташ даим вIаши нийсъе, тоалашагIа йола опыт лаха а шерра юкъейехаха а хар—дола дера метод. вай хало дIадахар.

Боахама деш дола кулгал даим эргадоахаш тоаде йиш яц экономически балха тIа хьахулаш дола керда мел дар Iомадеш юкъекхувлаши ца хилча. Белггала аьлча, теркалъе мегаргйолаш я Новочеркасски заводера оперативни планироване опыт, хIара денна учет лелайрен план кхоачашъеча тIахьожам лоаттабарен практика, къаьстта а экономически хьокхамашта. ТIаьтIа шерагIа яржаш латт производство вIаштIехьъяккхарен цунна доал дарен керда форма — фирмаш, производственни объединенеш. Болам баржаш латт предприятешта хула зенаш продукце цхьадола тайпаши дIадахара тIехьа.

Экономически вахара чIоагIа маькера хIамаш дукха гучадувл болх лелача моттигашка. ХIанз шш шу совгIа ха я вов. Н. С. Быкова бригадо Воронежски шинни заводе творчески экономически планех болх бу. Цу кхаь 12 эзар сом ахча кхоачад коллективо алкха бедалах, материалех дIакъеста доакъош кIезигаара, технологически режамаш тоаяра чотах. Экономически балха даькъе кхычe районашка в я шоай махкаш.

Вайгара эшаш дар фуд аьлча, из да, хIара техническни экономически кепалаар могадеш хидарал совгIа, керттердар — массанахьа а производствана юкъеккхадьар.

Промышленносте гIишлонерен болх тоабара боккхача лоархIаме да планировани производство вIаштIехьъяккхарк эргадоахаш тоадергдола наькъаш гучадаха дезаш дола экономически Iилма. Планировани, анализ, лоархIамаш деча хана электро-вычислительни техника юкъеяккхар — экономически Iилман лоархIамегIарча деххарех цаI.

Никъ шерагIа бала беза Iилман тохкамашта, экономически эксперимента. Цу гIуланха вай кхоачашъе еза, хIара керда гIулакх экономически ларди кIал йолаш, практике таххаь хила деза яха керте указани Iилман практикаи низаш вIашагIтохарах латт экономически Iилма айдара генеральни никъ.

Боккха, дуней халкъашта юкъера лоархIам болаш да боахама деш дола кулгал даим эргадоахаш тоадар, экономика чIоагIъяр. Массаза а дагадоаттае еза вай, дуне дегIаахара керттера воздействи ю социализмо ший боахама толамашца яха сийлахь воккхача Ленина указани.

Новкъостий!

Вай деххарай масштабаш Iалаьмате йоккхий я. Дунен тIа эггара хьалха коммунистически общества гIирс хьалбеш доал советски халкъ. Башха-дикача кхоанеига бода никъ аттеи шаьрен хургба аьнна хета мегаргдац. Халонаш кIезига яц вай дьоча наькъа тIа. Цхьабакъда, торонаш кхоачалургйоацаш дукха я вай.

Йоккха квалификаци йолаш болча болхлой, инженерни Iилмани кадрай бIарчча эскар да вай. Промышленность, гIишлош хьалъелга, Iилма дегIадоаладара республикана хIара шера дукха ахча хьахец правительства.

Мел аша торонаш я вайга маькъа боахама эффективность лоацдача хана чIоагIа лакхъяра, еррига предприятеш рентабельни хилийтара, совнагIа йода средствош мукъаьхора а уж химически индустри дегIайоаллара яхийтара а.

ДIадахача шерара паччахьалкхен план хана хьалха кхоачашъярна дувзаденна КПСС ЦК а СССР Министрий Совето а шоай письмо тIа РСФСР промышленноста балха лакхха мах баро дерригa вай деххарийле ду техникаи материальни ресурсаши кхетачегIа пайда эца, экономика дегIайоаллача керда рубежаш сихагIа а дIалолар кIезигагIа долаш а дуйнар дукха хIара кепиген моьттеи хам бе.

Кхетамца пайда эцаргба вай доккхийча кхоачамеи боахама социалистически система торонаи, коммунистически къахьегама гIехьара яхь шерагIа йоаржаергья вай, цу ларда тIа семилетка хана хьалха кхоачаш е ергья вай, чIоагIа база хьаергья вай дIахо кхы а сихагIа дIехьалхашкахьа дахара!

Коммунистически парте, цIакха а хIаьа ца луш машара сийлахь-доккха гIулакх бахьан долаш, коммунизм бахьан долаш къовсам лоаттабеш воле Никита Сергеевич Хрущев керте латтача цун ленински Центральни Комитета кулгалла предприятейи гIишлонай экономически гIулакхаш дика тоадергда Российски Федераце къахьегамхоша, коммунизм хьалъеча керда коталонаш доахаргья!